

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOX
COALA DOCTORAL DE TEOLOGIE „SFÂNTUL NICODIM”**

**BISERICA ORTODOX
I
MI C RILE RELIGIOASE
Rezumatul tezei de doctorat**

**COORDONATOR TIIN IFIC
Arhidiacon conf. dr. habil. Gelu C LINA**

**DOCTORAND
Preot Gabriel SORESCU**

**CRAIOVA
2018**

INTRODUCERE

CAPITOLUL I MISIUNEA BISERICII.....

1.1. Delimitări conceptuale.....

1.2. Misiunea ca lucrare a Sfintei Treimi (Missio Dei).....

1.2.1. Misiunea divină în Vechiul Testament.....

1.2.2. Misiunea divină în Noul Testament.....

1.3. Perspectivă istorică asupra misiunii Bisericii.....

1.3.1. Misiunea Bisericii din perioada post-apostolică.....

1.3.2. Misiunea Bisericii Ortodoxe din secolul XVIII până în prezent.....

1.4. Realizatori ai misiunii Bisericii.....

1.4.1. Misionarul creștin ortodox.....

1.4.2. Familia creștin misionar.....

1.4.3. Parohia misionar.....

1.5. Metode și mijloace de realizare a misiunii Bisericii.....

1.5.1. Metode și mijloace clasice de misiune.....

1.5.2. Forme actuale de realizare a misiunii.....

1.5.2. Forme extraordinare de realizare a misiunii - minunile.....

1.6. Aspecte teologice ale misiunii divine.....

1.6.1. Misio Dei ca act de iubire.....

1.6.2. Aspectul de jertfă al misiunii divine.....

1.6.3. Aspectul de desvârșire al misiunii divine.....

1.6.4. Aspectul recapitulativ al misiunii divine.....

CAPITOLUL II PROZELITISMUL.....

2.1. Perspectivă istorică asupra prozelitismului.....

2.1.1. Prozelitismul în Sfânta Scriptură.....

2.1.2. Prozelitismul în istoria Bisericii Ortodoxe.....

2.1.3. Prozelitismul în societatea românească modernă și contemporană.....

2.2. Metode și mijloace de realizare a prozelitismului.....

2.2.1. Metode de prozelitism directe și indirecte.....

2.2.2. Metode de prozelitism clasice și moderne.....

2.2.3. Metode manipulative de prozelitism.....

2.3. Clasificarea prozelitismului actual.....

2.4. Statusuri și roluri în grupul religios heterodox.....

2.4.1. Liderul unui grup religios heterodox.....

2.4.2. Misionarul unui grup heterodox.....

2.4.3. Adepții grup rilor heterodoxe	
2.4.4. Simpatizantul i cel vulnerabil la prozelitism.....	
2.5. <i>Factori de vulnerabilitate la prozelitism</i>	
2.5.1. Factorii personali de vulnerabilitate la prozelitism	
2.5.2. Factori socio-culturali de vulnerabilitate la prozelitism	
2.5.3. Factori de vulnerabilitate identificați în grupul religios originar (Biserica).....	
2.6. <i>Implica ii teologice ale prozelitismului</i>	
2.6.1. Atenteaz la unitatea Bisericii	
2.6.2. Relativizeaz adev r	
2.6.3. Promoveaz alte „evangelii”	
2.6.4. Rede teapt vechi erezii cre tine.....	
2.6.5. Rede teapt vechi credin e p gâne politeiste i demonice	
2.6.6. Propov duie te un alt „dumnezeu” / „dumnezei”	
CAPITOLUL III MI C RILE RELIGIOASE.....	
3.1. <i>Forme de heterodoxie</i>	
3.1.1. Schisma	
3.1.2. Secta sau erezia	
3.1.3. Cultul religios	
3.2. <i>Mi c rile religioase istorice</i>	
3.2.1. Mi carea baptist	
3.2.2. Mi carea pietist	
3.2.3. Mi carea milenarist	
3.2.4. Mi carea fundamentalist	
3.2.5. Mi carea Harismatic	
3.3. <i>Noile mi c ri religioase (NMR) din România</i>	
3.3.1. Noile mi c ri religioase (NMR) de origine str in	
3.3.2. Noile mi c ri religioase (NMR) autohtone	
Capitolul IV BISERICA ORTODOX I MI C RILE RELIGIOASE.....	
4.1. <i>Consecințe ale misiunii Bisericii</i>	
4.1.1. Aspectele convertirii religioase	
4.1.2. Efecte ale convertirii misionare.....	
4.2. <i>Consecințele prozelitismului mișc rilor religioase</i>	
4.2.1. Aspectele convertirii prozelitiste	
4.2.2. Consecințe ale convertirii prozelitiste	
4.3. <i>Prevenirea și stoparea acțiunilor prozelitiste heterodoxe</i>	

4.3.1. Prevenirea acțiunilor prozelitiste	
4.3.2. Stoparea prozelitismului	
4.3.3. Recuperarea foștilor membri ai unei grupări heterodoxe	
4.4. Relația între Biserică și grupurile religioase între intoleranță și acceptare	
4.4.1. Percepția membrilor Bisericii Ortodoxe despre mișcările religioase și adepții lor	
4.4.2. Percepția membrilor mișcărilor religioase despre Biserică și credincioșii ei	
4.5. Cunoaștere, dialog și colaborare între cultele religioase	
CONCLUZII	
BIBLIOGRAFIE	

Cuvinte cheie: Biserică, mișcări religioase, misiune, prozelitism, convertire, libertate

Rezumatul tezei

Biserica Ortodoxă se găsește astăzi într-un context multi-etnic, mulți-cultural, multi-confesional și pluri-religios. În România sunt astăzi 16 culte recunoscute legal și de peste 2.000 de asociații, fundații și grupuri religioase creștine sau necreștine. Integrarea europeană a însemnat deschiderea granițelor nu doar pentru românii care au dorit să plece în străinătate, ci și pentru un număr mare de misionari care au văzut aici locul ideal de a-l propovădui pe Dumnezeu așa cum îl văd ei.

Este o realitate că ne aflăm sub același cer, împărțim aceeași țară și cunoscăm toți fiii aceluiși Dumnezeu, dar diferențele de credință, cultură și gândire, precum și atitudinile diferite sunt ușor de observat între ortodocși și membrii celorlalte grupuri religioase. Atât acasă, cât și în diaspora, membrii Bisericii Ortodoxe Române și-au păstrat o atitudine de respect față de religia fiecăruia, nu și-au propus și nu au încercat să aducă la credința lor pe ceilalți, le-au respectat libertatea și au dorit să le fie respectată libertatea de manifestare a propriei credințe. Această atitudine a fost interpretată de unii lideri și membri ai unor noi mișcări religioase drept o invitație tacită la activități prozelitiste, deseori aplicate invaziv, manipulator și cu efecte negative asupra prozeliților.

În acest context, se evidențiază nevoia abordării relației dintre Biserica Ortodoxă și mișcările religioase din perspectiva misiunii și prozelitismului. Abordarea realistă a acestor aspecte, uneori auto-critică pentru misionarii ortodocși, permite evidențierea punctelor tari, dar și celor slabe ale misiunii interne și externe, identificând factorii de vulnerabilitate la prăbușirea și dezvoltarea mișcărilor religioase heterodoxe.

Nu toate grupurile religioase au această atitudine de prozelitism agresiv. Majoritatea cultelor recunoscute de lege aparținând mișcărilor religioase mai vechi sau multe din cele mai noi au învățat lecția respectului reciproc. Cu acestea Biserica Ortodoxă din România are relații cordiale, un dialog constructiv și s-au făcut pași mari spre cunoaștere și înțelegere reciprocă. Celelalte grupuri religioase aparținând, cu mici excepții, mișcărilor religioase noi manifestă o atitudine diferită bazată pe convingerea că pentru ei România este locuită de necretini, de barbari, de păgâni închinători la idoli (cum caracterizează ei cultul icoanelor), oameni care așteaptă *noua evanghelie* sau *noile revelații*. Plecând de la acest fel de prejudecăți care exclud cunoașterea și acceptarea reciprocă, respectul și buna conviețuire în spiritul toleranței,

misionarii grupurilor heterodoxe activează în țara noastră utilizând prin orice metode convertirea creștinilor ortodocși. Atitudinea aceasta jignește, nemulțumește și provoacă reacții negative atât din partea clerului, cât și credincioșilor. Teologi de alte confesiuni justifică această atitudine prin ideea eronată că Biserica Ortodoxă nu mai este o Biserică misionară și că în fapt ortodocșii nominali și-au pierdut, prin pasivitate, calitatea de creștini.

Pe de altă parte, numărul creștinilor ortodocși, conform recensămintelor din anii 1992 și 2011 a scăzut în această perioadă, în timp ce membrii grupurilor neo-religioase au devenit mai numeroși. La recensământul populației din 1992 declarau membrii ai Bisericii Ortodoxe Române 19.802.389 persoane (86,81%) iar membrii ai grupurilor neo-religioase 514.124 persoane. În urma ultimului recensământ din 2011, numărul membrilor Bisericii Ortodoxe este de 16.307.004 (86,45%) persoane iar numărul membrilor grupurilor heterodoxe a crescut la 694.495 membri. Creșterea lor este mare, dacă luăm în calcul faptul că populația României a avut o scădere demografică de 2.688.394 cetățeni și alți 1.259.739 sunt plecați în străinătate, având o populație stabilă de 18.861.902 cetățeni.

Subiectul ales *Biserica Ortodoxă și mișcările religioase*, a presupus realizarea unui demers al cercetării care și-a propus un dublu scop. Pe de o parte s-a urmărit să se arate că Biserica Ortodoxă este o instituție misionară care se propune lumii într-un mod corect, nobil, bazat pe principiile evanghelice ale respectului și libertății, cu o lucrare misionară onestă fundamentată biblic și patristic, cu o tradiție istorică neîntreruptă, din perioada apostolică, până în prezent. Pe de altă parte, pornind de la constatarea empirică a faptului că reprezentanții unora dintre noile mișcări religioase, plecând de la modul greșit de a vedea țara noastră ca *terra deserta*, se raportează la ortodocșii români printr-o falsă misiune ce se dovedește a fi un prozelitism incisiv, abuziv și lipsit de respect, aplicat în diverse moduri în scopul convertirii lor la noi culte și grupuri religioase, s-a dorit cunoașterea mai aprofundată și descrierea metodelor și mijloacelor de prozelitism identificate, efectelor acestui fenomen la nivel individual și comunitar, precum și a unor modalități de prevenire și combatere a acestuia.

Din aceste scopuri au derivat următoarele obiective:

1. Evidențierea principalelor etape misionare ale Bisericii Ortodoxe, identificarea și portretizarea actorilor angrenați în misiune și a metodelor folosite.
2. Identificarea grupurilor religioase aparținând mișcărilor religioase noi sau mai vechi care practică diferite forme de prozelitism față de membrii Bisericii Ortodoxe din țara noastră, prezentând la fiecare grupare repere istorice și doctrinare, evoluția numărului de adepți și specificul prozelitist al fiecărui grup în parte. Evidențierea procesului de convertire

prozelitist practicat de grupurile heterodoxe creștine sau necreștine și care au afectat unitatea Bisericii.

3. Identificarea și portretizarea actorilor sociali angrenați în activitatea prozelitistă.
4. Inventarierea și descrierea metodelor și mijloacelor de prozelitism utilizate de noile mișcări religioase.
5. Inventarierea diferitelor tipuri de prozelitism și realizarea unei taxonomii a acestora.
6. Evidențierea implicațiilor dogmatice ale misiunii Bisericii, precum și celor ale prozelitismului.
7. Analizarea și evaluarea consecințelor misiunii și prozelitismului pe plan individual, sub aspect personal, familial și social, dar și pe plan comunitar-ecclesial.
8. Identificarea unor modalități de prevenire și combatere a prozelitismului, precum și de terapie și de ajutor spiritual pentru cei care se întorc în comunitatea Bisericii.

Subiectul despre Biserica Ortodoxă și mișcările religioase a mai fost abordat, din diferite perspective, de teologi valoroși români și străini. Din rândul autorilor români menționăm pe rând pe profesor Mihai Himcinschi, pe profesor Gheorghe Petraru, pe profesor Valer Bel, pe profesor David Pestroiu, pe doctor Ciprian Marius Cloșca sau pe profesor Radu Petru Mureșan. Lucrări relevante în domeniu la nivel internațional sunt cele ale autorilor: David J. Bosch, George D. Chryssides, Jean Vernet, Jean Marie-Abgrall, James Stamoolis, Dimitrios Papanicolau, Dimitriu Havelaki și cele ale renumitului cercetător grec în domeniul grupurilor religioase Antonios Alevizopoulos.

Originalitatea și noutatea abordării propuse de această teză de doctorat include următoarele aspecte. În primul rând sunt portretizați în paralel actorii sociali implicați în misiunea Bisericii, respectiv în prozelitismul mișcărilor religioase. În al doilea rând, se identifică mijloacele și metodele prozelitiste actuale specifice diferitelor grupuri neo-religioase, evidențind în mod deosebit, acolo unde este cazul, metodele de constrângere, determinare și manipulare utilizate în racolarea de noi adepți. În al treilea rând sunt identificați, analizați și sistematizați factorii care cresc vulnerabilitatea la prozelitism a membrilor Bisericii Ortodoxe Române contemporane. Un al patrulea aspect îl constituie actualizarea listei grupurilor heterodoxe active din punct de vedere prozelitist, unele din ele având dat recent de apariție (după 2010) și nefiind incluse în literatura de specialitate autohtonă. Tot o contribuție originală o reprezintă identificarea unor modalități de prevenire și combatere a prozelitismului, precum și de terapie și de ajutor spiritual a membrilor Bisericii convertiți la grupuri religioase heterodoxe creștine sau necreștine, care se întorc, modalități care pot sta la baza unui plan

misionar unitar de implementat la nivel eparhial și parohial.

Cantitatea mare de informații disponibil referitor la problematica abordată a constituit atât o oportunitate pentru cunoașterea aprofundată a subiectului, cât și o provocare pentru demersul de cercetare, fiind necesară reunirea informațiilor întâlnite în diverse lucrări secvențial, parțial și neomogen, și analiza acestora din perspectiva obiectivelor propuse.

Am realizat o cercetare de tip calitativ, utilizând metoda cercetării interdisciplinare, abordând aspecte teologice, biblice, istorice, sociologice și psihologice. Astfel, misiunea Bisericii a fost argumentată biblic, patristic, dogmatic și abordată interconfesional, dar și istoric. S-a prezentat evoluția istorică atât a lucrării misionare a Bisericii Ortodoxe cât și a mișcărilor religioase mai noi sau mai vechi. Din perspectivă sociologică au fost analizate calitativ efectele în plan comunitar ale misiunii și prozelitismului precum și factorii sociali care influențează vulnerabilitatea la prozelitism. De asemenea au fost folosite o serie de concepte din sfera sociologiei precum: status, rol, actor social (în accepțiunea interacționismului simbolic al lui George Herbert Mead). Utilizând metoda analizei documentelor sociale s-a realizat o analiză a grupurilor neoreligioase care sunt active din punct de vedere prozelitist în România, analiză care a fost posibilă și clasificarea acestora.

Științele comunicării și psihologia ne-au oferit informații valoroase privind tehnicile de manipulare individuale și de grup pe care le-am recunoscut aplicate în diferite strategii de prozelitism. Din perspectiva psihologică sunt analizate și efectele prozelitismului în plan individual precum și factorii psihologici de vulnerabilitate la prozelitism.

Cercetarea de față și-a propus să analizeze raportul Bisericii Ortodoxe cu mișcările religioase din perspectiva misiunii și a prozelitismului. În realizarea acestui obiectiv ne-am folosit de câteva strategii sau demersuri oportune.

Primul demers a fost acela de a evidenția că Biserica Ortodoxă este o organizație activă din punct de vedere misionar, contrar opiniilor unor teologi ne-ortodocși. În acest sens în amănunțime în evidență caracteristicile misiunii divine și am punctat etapele acestei misiuni a Bisericii de la începuturi și până în prezent. Cu toate schimbările politice, economice și sociale prin care a fost nevoită să treacă Biserica Ortodoxă, în special în țările fost-comuniste, ea și-a menținut ethosul misionar apostolic propunându-se lumii care n-a auzit de Hristos în mod cinstit, delicat și constant. Actorii care contribuie la realizarea acestui deziderat sunt clericii, laicii, familia creștină și parohia misionară iar mijloacele de misiune propun Evanghelia lui Hristos în aceeași formă delicată și liberă. Evidențierea unor aspecte teologice ne ajută să ne înțelegem că misiunea Bisericii este corectă atunci când practicarea acesteia se face prin metode cinștite și

se fundamentează pe o teologie corectă, ortodoxă.

Opus misiunii este prozelitismul, specific multor grupuri aparținând mișcărilor religioase mai vechi sau mai noi. Prozelitismul este o misiune falsă, propusă în mod greșit, cu un scop greșit și cu efect distructiv. El a caracterizat grupurile desprinse din Biserică care au utilizat diverse metode insinuându-se, propunându-se sau impunându-se membrilor acestei Biserici Ortodoxe în scopul atragerii și ruperii lor. Demascarea formelor de prozelitism determinativ-manipulative aplicate în prezent de unele grupuri neo-religioase explică succesul convertirii unui număr mare de oameni, manipulați și a anumite decizii importante pentru viața lor.

Nu toți cei expuși mesajelor heterodoxe se și convertesc, de aceea este necesar să evidențiem factorii care cresc vulnerabilitatea oamenilor la prozelitism și am realizat și o clasificare a acestora, subiect pe care nu l-am întâlnit în literatura consultată. Astfel, am identificat trei categorii de factori ce semnalează vulnerabilitatea unui creștin ortodox la prozelitismul sectar: factori personali, factori socio-culturali și factori care țin de Biserică.

Tot o contribuție originală o reprezintă și identificarea și sistematizarea unor implicații teologice ale prozelitismului care aduc argumente în plus în sprijinul ideii că aceste mișcări practice sunt misiuni false.

Un alt element original al tezei este alcătuirea unei clasificări a tipurilor de prozelitism practicate de mișcările religioase actuale din România, pe baza metodelor și mijloacelor utilizate în această activitate. Astfel, am identificat patru categorii de prozelitism. Prozelitismul de Tip A, *prozelitism al credinței sau al cuvântului* în care un rol principal îl reprezintă folosirea credințelor considerate sacre precum Biblia, Coranul și promovarea ideilor proprii grupului prin predici, discuții, seminarii, prin materiale tipărite, audio, video, on-line. Prozelitismul de Tip B, *prozelitismul faptei bune*, este marcat de acțiunile social-filantropice, servicii medicale, ajutor spiritual (consiliere, suport), ș.a. Prozelitismul de Tip C, *prozelitismul minții*, manipulativ - determinativ este sugerat sau indus, implicând diferite forme de manipulare aplicate la grupuri sau persoane. Și prozelitismul de Tip D, *prozelitismul forței*, de tip violent și constrângător, presupune utilizarea unor metode dure de convertire bazate pe violență psihică sau fizică, amenințare, constrângere economică, psihică, politică, familială ș.a.

Această clasificare este importantă, prin faptul că ne oferă un instrument de identificare a gradului de pericolozitate a anumitor grupuri neoreligioase, cele care practică un prozelitism de tip C sau D, respectiv utilizează tehnici de manipulare sau diferite forme de constrângere, fiind cele mai periculoase. Tot în funcție de această tipologie se pot identifica mijloacele

adecvate de prevenire, intervenție și sprijin a celor care doresc să revin în comunitatea Bisericii după o perioadă de activitate într-un grup neo-religios.

Realizarea unei taxonomii a tipurilor de prozelitism actual ne-a permis și analizarea și clasificarea mișcărilor religioase din țara noastră active din punct de vedere prozelitist. S-a utilizat în acest sens metoda studiului documentelor sociale aplicată la: materiale scrise, în format tipărit (carte, manuale de misiune / prozelitism, reviste, pliante, broșuri) sau electronic, disponibile on-line (paginile web ale diferitelor grupuri religioase), materiale audio și video elaborate de membrii unor grupuri. Fișa de analiză a documentelor sociale a inclus următoarele elemente: data de apariție și / sau venirea în România (aspectul istoric); evoluția numărului de membri (aspect demografic), doctrina specifică grupului (aspectul dogmatic), mijloacele specifice de prozelitism și grupul țintă cărora se adresează (aspectul apologetic). Am căutat informații pertinente, de la sursă, demers îngreunat de specificul unor grupuri neo-religioase închise și care refuză orice colaborare. Am urmărit, de asemenea, actualizarea listei grupurilor religioase heterodoxe, unele dintre noile formațiuni religioase apărute recent (după 2010) în România, nefiind încă incluse în literatura autohtonă de specialitate, precum Mișcarea Harismatică Teofanică, Biserica Universală a Regatului lui Dumnezeu și bisericile ortodoxe paralele.

Consecințele misiunii Bisericii, precum și ale prozelitismului mișcărilor religioase au constituit subiectul unei analize pe multiple planuri: personal, familial, social, economic și comunitar-parohial. Una dintre concluziile acestui demers este aceea că atât misiunea, cât și prozelitismul derivă dintr-un mod specific de a percepe realitatea socială și religioasă. Această percepție specifică imprimă un caracter aparte modului de a se raporta la persoanele care nu împărtășesc doctrina religioasă a grupului respectiv, și, în consecință, modului în care își conceptualizează rolul misionar și își organizează activitatea misionară. Am deosebit astfel două perspective diametral opuse: modul în care Biserica percepe grupurile heterodoxe, pe de o parte, perspectiva acestora asupra Bisericii, pe de altă parte.

Lucrarea *Biserica Ortodoxă și mișcările religioase* este structurată pe patru capitole, precedate de introducere și urmate de concluzii.

Primul capitol, *Misiunea Bisericii*, prezintă mai întâi conceptele utilizate în cercetarea noastră, pentru ca în continuare să abordeze misiunea Bisericii din perspectivă istorică, evidențiind etapele și factorii importanți ai misiunii și analizând implicațiile teologice ale misiunii Bisericii Ortodoxe. Noutatea cercetării în acest punct o reprezintă prezentarea portretului actual al misionarului creștin ortodox. Expunerea următoare evidențiază realitățile

c Biserica, de la Mântuitorul Iisus Hristos și până astăzi a lucrat misiunea ei ca o continuitate a misiunii Divine, corect fundamentat dogmatic, aplicat în mod nobil și respectând libertatea celui cărui se propune.

Capitolul al doilea, *Prozelitismul*, oferă o imagine de ansamblu a fenomenului falsei misiuni. Incursiunea în istorie evidențiază câteva repere ale acestui fenomen negativ, ușor de identificat în activitatea unor propovăduitori de azi ai noilor credințe. O analiză pertinentă și o clasificare nouă, actuală, a prozelitismului care se adaugă analizei teologice, va clarifica diferența de fond între misiunea bazată pe iubire divină și prozelitismul bazat pe ambiții omenești. Portretul misionarului prozelitist și al posibilului adept, precum și identificarea factorilor de vulnerabilitate la acțiunile de contra-misiune ale grupurilor neo-religioase sunt contribuții originale ale prezentei teze.

Capitolul al treilea, *Miscările religioase*, propune o analiză a principalelor grupuri religioase creștine și necreștine, mai vechi sau mai noi, care sunt active din punct de vedere prozelitist în țara noastră. Sunt evidențiate, alături de repere istorice referitoare la apariția noilor grupuri religioase, aspecte precum: venirea lor în spațiul românesc, evoluția numărului de membrii, metodele specifice de prozelitism, existența și tipul relațiilor oficiale cu Biserica Ortodoxă. Am constatat empiric că, de regulă, cele mai incisive grupuri religioase din punct de vedere prozelitist refuză sau evită contactul cu reprezentanții Bisericii Ortodoxe majoritare, pe când grupurile care au relații bune cu noi manifestă o atitudine de respect și bună conviețuire iar prozelitismul lor este rar și accidental.

Ultimul capitol, al patrulea, *Biserica Ortodoxă și miscările religioase* se referă la consecințele sau urmările misiunii divine realizate de și în Biserică pe plan personal dar și familial, eclezial și social precum și la efectele prozelitismului pe plan personal, familial, comunitar, dar și din perspectiva grupului religios din care a plecat cel racolat. Prozeleții care la un moment dat conștientizează că nu își au locul în gruparea religioasă respectivă, se întorc în comunitatea creștină ortodoxă, dar sunt afectați încă în plan personal, psihologic, social și uneori familial, având nevoie de sprijin susținut pentru a se recupera. Astfel, a devenit evident necesitatea de a prezenta câteva metode de prevenire și combatere a prozelitismului precum și modalități de recuperare și ajutor al credincioșilor ortodocși care au petrecut o vreme în grupuri heterodoxe. În același capitol este analizată relația dintre culte între limitele toleranței și intoleranței, din perspectiva cercetării propuse. Sunt expuse comparativ percepția pe care Biserica Ortodoxă o are față de grupurile heterodoxe prozelitiste și percepția pe care grupurile neo-religioase o au față de Biserica Ortodoxă, aspecte care pot influența toleranța și cunoașterea

reciproc .

Pe baza rezultatelor obținute în demersul de cercetare, concluziile lucrării subliniază realitatea că Biserica Ortodoxă și-a menținut caracterul de a fi un organism viu, misionar propunând și astăzi, conform principiilor Mântuitorului Hristos, o misiune corectă, fără a abuza libertatea de alegere a celui care se propune Evanghelia. Pe de altă parte, grupurile neo-religioase au pierdut sensul original al lucrării misionare atunci când se propun printr-un prozelitism agresiv, incisiv, insinuant și manipulativ, lipsit de respect față de cultura creștină milenară a românilor. Decurg firesc și o serie de propuneri cu privire la dezvoltarea misiunii Bisericii, ca răspuns la necesitatea de a identifica și contracara metodele de prozelitism proprii mișcărilor religioase, în scopul menținerii unității Bisericii lui Hristos.

În concluzie, considerăm că am atins prin subiectul tratat obiectivele propuse inițial. Biserica Ortodoxă și mișcărilor religioase este o temă amplă, cu diferite aspecte, care nu poate fi epuizată într-o singură teză de doctorat. Misiunea și prozelitismul reprezintă un aspect sensibil al raportului dintre Biserică și mișcărilor religioase. În opinia noastră, Biserica Ortodoxă Română se află în fața unei situații dificile, fiind nevoită să facă față presiunilor politice determinate de noul context european, presiunilor ideologice ale corectitudinii politice impuse tot mai agresiv, nevoilor interne marcate de o emigrație în creștere ce determină o îmbătrânire și depopulare a mediului rural, dar și re-evaluarea atitudinii față de Biserică a unor membrii influențați de atitudinea anticlericalistă și anticreștină a unei însemnate părți a mass media. La acestea se adaugă prozelitismul intensiv, incisiv, insinuant, manipulant, continuu și greu de stopat al grupurilor aparținând unora dintre mișcărilor religioase care înțeleg greșit toleranța și bunătatea românului ortodox. Numărul acestor grupuri neo-religioase este în continuă creștere și misionarii lor îi percep pe membrii Bisericii Ortodoxe ca pe pământ, iar România ca un teren ideal pentru misiune.

Concluzia generală a acestei teze este că Biserica Ortodoxă este încă pământ pentru a unei forme de misiune corectă, onestă, bazată pe principiile evanghelice transmise de Domnul Iisus Hristos. Prin acest tip de misiune Biserica se propune lumii delicat, nobil, rugându-se și a teptând mântuirea tuturor. Grupurile mișcărilor religioase mai vechi sau mai noi au depășit, în multe situații, nivelul unei misiuni corecte, oneste orientându-se spre o falsă misiune bazată pe metode de determinare, violente, și pe tehnici de manipulare abuzive. Prozelitismul lor urmărește asiduu creșterea imediată și rapidă a numărului de adepți, indiferent că cei abordați sunt deja creștini și fără a lua în seamă efectele negative ale convertirii lor.

În fața acestei situații Biserica Ortodoxă este datoră, pe de o parte, să ia măsuri ferme,

necesare educării membrilor ei și sprijinirii celor care vor să revină acasă iar pe de altă parte, este chemat să lucreze la crearea unui climat de pace și bună conviețuire interculturală și interreligioasă.

BIBLIOGRAFIE SELECTIV :

EDIȚII ALE SFINTEI SCRIPTURI

- *BIBLIA* sau *Sfânta Scriptur* , tip rit sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (E.I.M.B.), București, 1988

OPERE ALE SFINȚILOR PĂRINȚI ȘI SCRITORII BISERICEȘTI

- Sfântul Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească* , *Martirii din Palestina*, cartea a treia, Traducere, studiu, note și comentarii de preot prof T. Bodogae, E.I.M.B., București, 1987
- Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cele cinci cuvânturi teologice*, traducere, introducere și note de prof. dr. acad. Dumitru Stăniloae, Editura Anastasia, București, 1993
- Sfântul Grigorie de Nyssa, *Scrieri, Partea întâia*, carte tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, traducere de Preot Prof D. Stăniloae și preot Ion Buga, E.I.M.B., București, 1982
- Sfântul Ioan Damaschin, *Despre credința ortodoxă* , Editura Valea Plopului, Jud. Prahova, 2000
- Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cele dintâi omilii la Facere*, Traducere din limba greacă veche și note de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Biserica Ortodoxă , București 2004
- Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Aflarea și respingerea falsei cunoașteri sau Contra ereziilor*, Vol. I, Traducere din limba engleză , introducere și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioru , Editura Teologia pentru azi, București, 2007
- Sfântul Maxim Marturisitorul, *Ambigua*, traducere din limba greacă veche, introducere și note de Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, E.I.M.B., București, 2006
- Sfântul Nectarie de Eghina, *Despre preoție*, traducere din limba neogreacă de Paraschiva Grigoriu, Editura Sophia, București, 2008
- Sfântul Vasile cel Mare, *Scrieri, Partea a treia*, traducere, introducere, note și indici de preot prof. dr. Constantin Cornițescu și preot prof. dr. Teodor Bodogae, E.I.M.B., București, 1988
- *** - *Filocalia sau Culegere din scrierile sfinților părinți, care arată cum se poate omul*

cur a, lumina i des vâr i, vol. II, Traducere, introducere i note de Preot Profesor Dumitru St niloae, Edi ia a III-a, Editura Humanitas, Bucure ti 1999

- *** - *Apologeți de limb greac*, Traducere, introducere, note i indice de: Pr. Prof T. Bodogae, Pr. Prof. Olimp C ciul, Pr. Prof. D. Fecioru, E.I.M.B., Bucure ti, 1980
- *** - *Apologe i de limb latin*, Traducere de prof. Nicolae Chi escu, Eleodor Constantinescu, Paul Papadopol i Prof. David Popescu, E.I.M.B., Bucure ti, 1981
- *** - *Arhieraticon*, tip rit cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române i cu binecuvântarea Prea Fericitului P rinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, E.I.B.M, Bucure ti, 1993
- *** - *Liturghier*, E.I.M.B., 2012
- *** - *Patericul egiptean*, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe a Alba-Iuliei, Alba Iulia, 1990
- *** - *Primirea la ortodoxie a celor de alte credințe*, E.I.B.M., Bucure ti, 2014
- *** - *Rânduielele vie ii monahale*, Editura Sofia, Bucure ti, 2001
- *** - *Scrierile p rin ilor apostolici*, Traducere, note i indici de Preot Dr. Dumitru Fecioru, E.I.M.B., Bucure ti, 1995
- **DICȚIONARE, ATLASE**
- Bertholtet, Alfred, *Dic ionarul religiilor*, Edi ie în limba român de Gabriel Decuble, Editura Universit ii „Alexandru Ioan Cuza”, Ia i, 1995
- Bria, Pr. Prof. Dr. Ion, *Dic ionar de teologie ortodox*, A – Z, E.I.M.B., Bucure ti, 1994
- Carrez, Maurice i Morel, Francois, *Dicționar grec-român al Noului Testament*, traducere de Gheorghe Badea, Licențiat în Teologie, profesor de limbi clasice la Universitatea din Ia i, Editat de Societatea Biblic Interconfesional din România, Bucure ti, 1999
- Chryssides, George D., *Historical dictionary of new religious movements*, The Scarecrow Press, Inc., Lanham, Maryland an London, 2001
- Clarke, Peter B., editor, *Encyclopedia of New Religious Movement*, Routledge, London and New York, 2006
- Comte, Fernand, *Marile figuri ale Bibliei*, Traducere de Mihaela Voicu, Editura Humanitas, Bucure ti, 1995
- Cuciuc, Dr. Constantin, *Atlasul religiilor i al monumentelor istorice religioase din România*, Editura Gnosis, Bucure ti, 1997
- Eliade, Mircea i Culianu, Petru, *Dicționar al religiilor*, cu colaborarea lui H.S Wiesner,

Ediție nouă, Traducere din limba franceză de Dan Petrescu, Editura Polirom, București, 2007

- Kostan, Ofelia și Antonios, Kostas, *Dicționar Român-grec și grec-român*, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2008
- Langa, Tertulian, *Credo, Dicționar de Teologie creștină din perspectiva ecumenismului catolic*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997
- Lurker, Manfred, *The Routledge Dictionary of Gods and Goddesses, Devils and Demons*, Routledge, Taylor and Francis Group, 2004
- Mircea, Preot Dr. Ion, *Dicționar al Noului Testament*, E.I.M.B, București, 1995
- Stoian, Ioan M., *Dicționar religios*, Editura Garamond, București, f.a.
- *** - *Britannica Encyclopedia of World Religions*, edited in 2006 by Encyclopaedia Britannica, Inc.
- *** - *DEX, Dicționar explicativ al limbii române*, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996
- *** - *Dictionary of Mission Theology, Evangelical Foundation*, Edited by John Corrie, Inter-Varsity Press, Northon Street, Nottingham, U.K., 2007
- *** - *The Encyclopedia of Millennialism and Millennial Movements*, Editor Richard A. Landes, Published in 2000 by Routledge 29 West 35th Street New York, This edition published in the Taylor & Francis e-Library, 2006
- *** - *Enciclopedia of Religious and spiritual development*, Editors Elisabeth M. Dowling and W George Scarlett, Sage Publications, Inc., 2455 Teller Road, Thousand Oaks, California, USA, 2006
- *** - *The Church Missionary Atlas, New Edition (The eight)*, Edited by Church Missionary Society, London, 1896

C RȚI, ARTICOLE, STUDII

- Abgrall, Jean Marie, *Soul Snatchers: The Mechanics of Cults*, translated in english by Alice Seberry, Algora Publishing, New York, 2000
- Achimescu, Nicolae, *Noile Misticri Religioase*, Editura Limes, Florești – Cluj, 2012
- Achimescu, Pr. prof. dr. Nicolae, *Universul religios în care trăim*, Editura Trinitas a Patriarhiei Române, București, 2013
- Aldrige, Alan, *Religion in The Contemporary World, A Sociological Introduction*, Second Edition, Politi Press, Cambridge, U.K., 2008

- , . , μ , 1996
- , . , μ μ , 1995
- Alfeyev, Bishop Hilarion, *Orthodox Witness Today*, WCC Publication, Geneva, Switzerland, 2006
- Andreescu, Gabriel, *MISA – Radiografia unei represiuni*, Editura Polirom, Bucure ti, 2013
- Andrutos, Hristou, *Simbolica*, traducere din limba greac de Iustin Moisescu, Editura Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova, 1955
- Antim, Radu, *Societatea “Martorii lui Iehova” în contextual fenomenului sectar*, Editura Arhidiecezan , Cluj-Napoca, 1996
- Avdeev, Dr. Dmitri, *Psihiatria pentru duhovnici*, traducere din limba rus de Adrian T n sescu-Vlas, Editura Sofia, Bucure ti, 2011
- Baloyannis, Stavros I., *Psihologie pastoral* , Editura Doxologia, Ia i, 2015
- Barnes, Patrick, *Non-ortodoc ii*, Editura Egumenița, Galați, 2004
- Barr, James, *Fundamentalism*, Xpress Reprints, SCM Press Ltd, London, Printed in Great Britain by Anthony Rowe Ltd, 1995, p. 189-190
- Barnes, Patrick, *Non-ortodoc ii*, Editura Egumenița, 2004
- Baslez, Marie-Francoise, *Persecu iile în antichitate*, traducere de Valentin Mih escu, Editura Artemis, Bucure ti, 2009
- B bu , Pr. Prof. Dr. Emanuil, *Bizanțul, istorie și spiritualitate*, Editura Sophia, Bucure ti, 2010
- B dulescu, Pr. Dan, *Ortodoxie i erezie*, ediție electronica, Apologeticum, 2005
- Bel, Pr. Prof. Dr. Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporan* , Editura Rena terea, Cluj Napoca, 2010
- Bel, Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporan* , Vol. 2, *Exigențe*, Editura Presa Universitar Clujean , Cluj Napoca, 2002
- Bobrinskoy, Pr. Prof. Dr. Boris, *Taina Bisericii*, Traducere Vasile Manea, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002
- Bosch, David J., *Transforming mission, Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Published by Orbis Books, Maryknoll, New York, 1991
- Brani te, Preot Prof. Dr. Ene, *Liturgica general* , Editura Partener, Galați, 2008

- Breton, Philippe, *Convinge fr s manipulezi*, Traducere de Evagrina Dârțu, Editat de Institutul European, Ia i, 2009
- Bria, Pr. Prof. Dr. Ion, *Liturghia dup liturghie. O tipologie a misiunii apostolice i m rturiei cre tine azi*. Editura Athena, Bucure ti, 1996
- Bria, Pr. Prof. Dr. Ion, *Studii de misiune i ecumenism*, Editori i coordonatori: Aurel Pavel i Daniel Buda, traducere din limba englez de Daniel Buda, Editura Astra Museum, Sibiu, 2013
- Bromley, David G., *Charisma and Leadership: Charsima and Charsimatic Authority in New religious Movements (NRMs)*, in *The Bloomsbury Companion to New Religious Movements*, Edited by George D. Chryssides and Benjamin E. Zeller, Published by Bloomsbury, 2016, pp. 103-118
- Brulle, Alain, *Cum dialog m i cum convingem*, Traducere din limba francez de Mihaela Zoica , Editura Polirom, Ia i, 2000
- Bruno Wurtz, *New Age*, Editura de Vest, Timi oara, 1994
- Buchiu, Preot tefan, *Întrupare i unitate*, Editura Libra, Bucure ti, 1997
- Buga, Preot profesor, Ion, *Pastorală – Calea preotului*, Editura Sfântul Gheorghe Vechi, Bucure ti, f.a.
- Catalan, Jean-Francois, *Omul i religia sa, o perspectiv psihologic* , Traducere de Andreea Brato in, Editura Polimark, Bucure ti, 1994
- C lina, Gelu, *The Kingdom of God and the Kingdoms of the World: Church-State Relationship in the Context of the Romanian Totalitarian Political Regime*, in *Mission in Central and Eastern Europe: Realities, Perspectives, Trends*, Edited by Corneliu Constantineanu, Marcel V. M celaru, Anne-Marie Kool and Mihai Himcinschi, First published 2016 by Regnum Books International, Oxford, UK, pp. 149-166
- Chiril , Prof. Univ. Dr. Ioan, *Misiunea în Vechiul Testament, în Lucr rile simpozionului interna ional Stat i societate în Europa, Edi ia a VIII-a, Sec iunea: Aspecte misionare ale Bisericii Ortodoxe Române dup 1989. Istorie – Tradi ie – modernitate. Ecumenismul – încotro?*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2015, pp. 48-68
- Christiano, Kevin J., Swatos, William H., Kivisto, Jr. Peter, *Sociology of Religion, Contemporary developments*, Second Edition, Rowman & Littlefield Publishers, Inc., Lanham, Maryland, USA, 2008
- Christos Yannaras, *Adev rul i unitatea Bisericii*, Traducere din limba francez de Daniela Cojocaru, Edi ie realizat de Florin Pâslaru, Trinitas, 2008

- Chryssides, George D., *Exploring New Religions*, Cassel, London and New York, 2000
- Ciobotea, Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Sinteza activit Ților Bisericii Ortodoxe Române în anul 2017*, în *Ziarul Lumina*, 14 febr. 2018, pp. 6-7
- Ciobotea, Preafericitul Daniel, *Provoc rile dialogului interreligios*, în *Ziarul Lumina, Serie regional* , Anul II, nr. 89 (1893), 16 aprilie 2011, pp. 2-3
- Clarke, Peter B., *New Age Movement (NAM)*, in *Encyclopedia of New Religious Movement*, Edited by Peter B. Clarke, Routledge, London and New York, 2006, pp. 401-405
- Clement, Olivier, *Biserica Ortodox* , în *Religiile lumii*, volum coordonat de Jean Delumeau, Traducere din francez de Angela Pagu et alii, Editura Humanitas, Bucure ti, 2014, pp. 15-179
- Clemment, Olivier, *ViaȚ din inima morȚii*, Traducere de Claudiu Soare, Editura Pandora, Târgovi te, 2001
- Clendenen, Avis, *Conversion* în *Encyclopedia of religious and spiritual development*, editors, Elizabeth M. Dowling, W. George Scarlett, Sage Publications, Inc., 2006, pp. 91-94
- Clo c , Pr. Dr. Ciprian Marius, *Ortodoxia i noile mi c ri religioase*, Editura Lumen, Ia i, 2009
- Coniaris, Anthony M., *Introducere în credinȚa și viaȚa Bisericii Ortodoxe*, traducere din limba englez de Constantin F geȚean, Editura Sophia, BucureȚi, 2001
- Conn, Walter E., *Adult Conversion*, in *Pastoral Psychology*, Volum 34, nr. 4, Summer 1986, pp. 225-236
- Conovici, Iuliana (coordonator), *Organiza iile cu profil religios angajate în economia social în România*, Editura Institutul de Economie Social , Bucure ti, 2013
- Constantinescu, Preot Al. N., *Sectologie, Istoricul i combaterea sectelor din România*, EdiȚia a 3-a rev zut i ad ogit , Tipografia C rȚilor BisericeȚi, BucureȚi, 1942
- Cuciuc, Dr. Constantin, *Religii noi în România*, Editura Gnosis, Bucure ti, 1996
- David, diac., P. I., *Invazia sectelor*, Vol. I, Editura „Christ-1”, Bucure ti, 1997
- David, diac., P. I., *Sectele*, Editura Sfintei Arhiepiscopii a Tomisului, ConstanȚa, 1998
- μ . , μ , , , 2012
- Evdokimov, Paul, *Prezen a Duhului Sfânt în Tradi ia Ortodox* , Traducere, prefa i note de Pr. Dr. Vasile R duc , Editura Anastasia, Bucure ti, 1995

- Faros, Pr. Filoteu, *Dialogul în psihoterapia ortodoxă*, Editura Sophia, București 2010
- Felea, Preot Ieromonah Adrian, și Stanciu, Ieromonah Mihail, *De ce caut omul contemporan semne, minuni și vindecări paranormale? Un răspuns ortodox*, Editura Sophia, București, 2004
- Felea, Preot Ilarion, *Ereticii și rătăcirile lor doctrinare*, Editura România Creștină, București, 1999
- Filaret, Pr. Ioan, *Creștinism și yoga?* Lucrare executată la Policrom, Craiova (f.a.)
- Fowler, James W., *Stages of Faith, The Psychology of Human Development and the Quest of Meaning*, Harper & Row Publishers, San Francisco, 1981
- Georgescu, Pr. Dr. Viorel, *Prozelitismul, predică în calea unității creștine în trecut și astăzi*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002
- Georgiu, Gurie și Tia, Teofil, *Articularea credinței în cultura timid-postmodern românească – perspective aplicate de consolidare rațional-mistică a demersului pastoral*, Felicitas Publishing House Stockholm, Editura Devei și Hunedoarei, Deva, 2014
- Georgiu, PS Gurie, *Ofensiva Noilor Mișcări religioase (NMR) și reversibilitatea secularizării*, Editura Reîntregirea a Arhiepiscopiei Alba Iuliei, Alba Iulia și Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2013
- Gillespie, V. Bailey, *The Dynamic of Religious Conversion*, Religious Education Press, Birmingham, Alabama, 1991
- Giovanni Filoramo, Marcello Massenzio, Massimo Raveri, Paolo Scarpi, *Manual de istorie a religiilor*, Traducere de Mihai Elin, Editura Humanitas, București, 2004
- Goodman, Martin, *Mission and Conversion, Prozelitizing in the Religious History of the Roman Empire*, Clarendon Press, Published in United States by Oxford University Press, New York, 2001
- Goosen, Gideon, *Bringing Churches Together, A Popular Introduction to Ecumenism*, Second Edition, Revised and Enlarged Edition, WCC Publication, Geneva, 2001
- Group des Dombes, *For the Conversion of the Churches*, WCC Publications, Geneva, 1993
- Guillaumont, Antoine, *Originile vieii monahale*, traducere de Constantin Jinga, Editura Anastasia, București, 1998
- Gumerov, Pr. Pavel, *Conflictele familiale, prevenire și rezolvare*, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sofia, București, 2013

- „...”, 2005
- Hesselgrave, David J., *Paradigms in conflict, 10 Key Questions in Christian Mission Today*, Published by Kregel Publications, a division of Kregel Inc., 2005
- Hillstrom, Elizabeth, *Deosebirea duhurilor. Fenomene paranormale din perspectivă creștină*, Traducere din limba engleză de Ernest Valea, Editura Ariel, Timișoara, 1998
- Himcinschi, Pr. Lect. Univ. dr. Mihai, *Biserica în societate, Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2006
- Institutul Național de Statistică, România, *Ce ne spune recensământul pe anul 2011 despre religie?*, (pliant) Direcția de Editare a Publicațiilor Statistice, București, Octombrie, 2013
- Istodor, Gheorghe, *M.I.S.A. și yoga în lumina Ortodoxiei*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2005
- James, William, *The Varieties of Religious Experience*, World eBook Library PGCC Collection, 1996
- Jenkins, Philip, *Mystics and messiahs: cults and new religions in American history*, Published by Oxford University Press, Inc., 2000
- Jivi, Aurel, *Istoria bisericească universală*, Editura Sitech, Craiova, 2016
- Joule, R. V. și Beauvois, J. L *Tratat de manipulare*, Editura Antet, Oradea, 1997
- „...”, 1997
- Kozhuharov, Valentin, *Developments in the mission of the Russian Orthodox Church*, in *Acta missiologiae, Journal for reflection on missiological and mission practice in Central and Eastern Europe*, Vol. 2, 2009, published by The Central and Eastern European Association for Mission Studies (CEEAMS), pp. 7-26
- Larchet, Jean-Claude, *Dumnezeu nu vrea suferința omului*, în românește de Marinela Bojin, Editura Sophia, București, 2008
- Lehel, Peti, *Câteva elemente ale schimbării perspectivei religioase. Secularizarea, transnaționalismul și adoptarea sectelor în satele de ceangăi din Moldova*, Institutul pentru studierea problemelor minorităților naționale, Cluj-Napoca, 2009
- Lemeni, Adrian Lemeni, Ionescu, Pr. R. zvan Ionescu, Mihalache, Diac. Sorin Mihalache, Ioja, Cristinel, *Apologetica ortodoxă*, Vol. I, Coordonatori: Adrian Lemeni, Pr. R. zvan Ionescu, Diac. Sorin Mihalache, Cristinel Ioja, Editura Basilica, București, 2013

- Lemeni, Adrian, Ionescu, Pr. R zvan Ionescu, Mihalache, Diac. Sorin Mihalache, Ioja, Cristinel, *Apologetica Ortodox* , vol II, Volum coordonat de Adrian Lemeni et alii, Editura Basilica, Bucure ti, 2014
- Lewis, C.S., *Despre minuni. Cercetare preliminar* , traducere din englez de Sorin M rculescu, Editura Humanitas, Bucure ti, 1997
- Lewis, James R., *Cults, A Reference Handbook*, Second Edition, ABC-CLIO, Inc. 130 Cremona Drive, P.O. Box 1911 Santa Barbara, California 93116-1911, 2005
- Lossky, Vladimir, *Teologia mistic a Bisericii de R s rit*, Studiu introductiv i traducere din francez de preot Vasile R duc , Editura Humabitas, Bucure ti, 1994
- Mantzaridis, Prof. dr. Gheorghios I., *Morala cre tin* , Traducerea diacon drd. Cornel Constantin Coman, vol. II, Editura Bizantin , Bucure ti, f.a.
- Mateciuc, Bogdan, *Secte i culte religioase în România*, Ediție electronic , Odaia de sus, 2017
- Matthews, Carol S., *New Religions*, Edited by Chelsea House Publishers, a subsidiary of Haight's Cross Communications, 2005
- Mayer, Jean-Francois, *Sectele*, traducere de Ruxana Pinteaa, Editura Enciclopedic , Bucure ti, 1998
- McTernan, Oliver, *Violence in God's Name*, Darton, Langham and Todd Ltd., London, 2004
- Metallinos, Gheorghios D., *Parohia, Hristos în mijlocul nostru*, traducere de pr. Prof. dr. Ioan I. Ic , Editura Deisis, Sibiu, 2004
- Meyendorff, John, *Teologia bizantin* , traducere din limba englez de Preot conf. Dr. Alexandru I. Stan, E.I.M.B., Bucure ti, 1996
- Mih i , Conf. Dr. Nifon, Arhiepiscopul Târgovi tei, *Misiologie cre tin* , Editura ASA, Bucure ti, 2002
- Mott, John R., *The Evangelization of the World in this Generation*, Student Volunteer Mission, New York, 1900, Reprint Edition, 1972
- Mure an, Pr. Conf. Univ. Dr. Radu Petre, *Universul religios al Martorilor lui Iehova*, Editura Andreiana, Sibiu, 2017
- Mure an, Pr. Dr. Radu Petre, *Alternative spirituale în România. Secolul XXI. Perspectiv Ortodox* , Editura Agnos, Sibiu, 2011
- Mure an, Radu Petre, *Atitudinea Bisericilor Tradiționale Europene față de prozelitismul advent. Impactul în societatea contemporan .*, Editura Universității din

- Bucure ti, Bucure ti, 2008
- Nassif, Bradley, *Orthodox Dialogue with Evangelicals – A Survey*, *Orthodox Handbook of Ecumenism, Resurces for Theological Education*, editors: Pantelis Kalaitzidis, Thomas FitzGerald et alii, Volos Academy Publications, Volos, Greece, 2014, pp. 536-541
 - Neagota, Bogdan i P ta cu, Mihai, *Profeți ai Mileniului, „Noul Ierusalim” de la Pucioasa, Fii Luminii*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1998
 - Nelson, James M., *Psychology, Religion, and Spirituality*, Edited by Spinger, 2009
 - Newbigin, Lesslie, *Missionary Theologian*, Compiled and Introduced by Paul Weston, William B. Eerdmans Publishing Company, 2006
 - Nic u, Pr. Nicolae, *În mijlocul tinerilor, repere pentru îndrumarea grupurilor de tineret în Biserică*, Editura Agaton, F g ra , 2015
 - „*Monahismul ortodox românesc – Istorie și prezent*”, Editura „*Trinitas*”, București, 2009
 - „*Monahismul ortodox românesc – Istorie și prezent*”, Editura „*Trinitas*”, București, 2012
 - Nock, A. D., *Conversion, The Old and The New in Religion from Alexander the Great to Augustine of Hippo*, Oxford University Press, 1974
 - Papadakis, Arhimandrit Vasilios, *Str jerii ortodoxiei. Luptele monahilor pentru ap rarea Ortodoxiei*, Traducere din limba greacă de monahia Magdalena Niculescu, Editura Egumeni a, 2015
 - Papademetriou, Athanasia, *Presbytera, The life, mission and services of the priest’s wife*, published by Somerset Hall Press, Boston, Massachusetts, 2004
 - „*Monahismul ortodox românesc – Istorie și prezent*”, Editura „*Trinitas*”, București, 2001
 - Patriarhia Română i Academia Română , *Monahismul ortodox românesc, Istorii, contribuții și reptonizare*, Volumul I, *Istoria monahismului românesc de la începuturi până în prezent*, Lucrare publicat la inițiativa și cu binecuvântarea Preafericitului P rinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Basilica a Patriarhiei Române, Bucure ti, 2014
 - Paul, Jacques, *Biserica i cultura în occident, secolele IX-XII*, Vol. I, traducere de Elena-Liliana Ionescu, Editura Meridiane, Bucure ti, 1996
 - Pavel, Revd. Prof. Aurel, *Critical reflections on Christian Mission*, Vol. II, Andreiana

Publishing House, Sibiu, 2016

- P. Curariu, Pr. Prof. dr. Mircea, *Basarabia, aspect din istoria Bisericii și a neamului românesc*, Trinitas, Editura Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993
- P. Tuleanu, Constantin, *Teologia ecumenică. Relația și evaluarea dialogului teologic și bilateral dintre E.K.D. și B.O.R cu publicarea comunicatelor finale.*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2006
- Pestroiu, David, *Martorii lui Iehova. Sunt ei creștini?*, Editura România Creștină, București, 1999
- Pestroiu, Pr. David, *Ortodoxia în fața prozelitismului „Martorilor lui Iehova”*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2013
- Petraru, Pr. Dr. Gheorghe, „*Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura...*”. O istorie a misiunilor creștine, Editura Sf. Mina, Iași, 2013
- Petraru, Pr. Dr. Gheorghe, *Ortodoxie și prozelitism*, Trinitas, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 2000
- Petraru, Pr. Dr. Gheorghe, *Secte neoprotestante și noi mișcări religioase în România*, Editura Universitaria, Craiova, 2006
- Petraru, Pr. Dr. Gheorghe, *Teologie Fundamentală și misionară. Ecumenism*, Editura Performantica, Iași, 2006
- Pfeifer, Dr. Samuel, *Vindecare cu orice preț?*, Editura Ariel, Timișoara, 1996
- Pleșu, Andrei, *Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste*, Editura Humanitas, București, 2012
- Pomazanski, Preot Mihail, *Teologia dogmatică ortodoxă*, traducere din limba engleză de Florin Cragiu, Editura Sophia, București, Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2009
- Pop, Irineu Bistrițeanul episcop-vicar Dr., *Monahismul, chivotul neamului românesc*, editura Omniscop, Craiova, 1995
- Popa, Gheorghe-Cristian, *Preotul misionar în areopagul mediatic. Mijloace moderne de comunicare în pastorația ortodoxă*, Editura Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2013
- Popa, IPS Dr. Irineu, Mitropolitul Olteniei, *Ca toate să fie iarăși reunite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova
- Popa, Prof. Univ. Dr. Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, *Iisus Hristos este acela și ieri și azi și în veac*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2010
- Popescu, Pr. Acad. Dr. Dumitru, *Apologetica rațional-duhovnicească a ortodoxiei*,

Editura Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2009

- Popescu, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Iisus Hristos Pantocrator*, E.I.M.B., București, 2005
- Popescu, Prof. Dr. Teodor M., *Biserica și cultura*, E.I.M.B., București, 1996
- Preda, Asistent Universitar Sînziana, *Doame, unde te găsești, acolo mă pot duce! Istoriile orale ale romilor neoprotestanți din România*, Editura de Vest, Timișoara, 2017
- Prescure, Arhim. Prof. Vasile, *În duhul credinței și evlaviei ortodoxe*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2006
- Racu, Pr. Dr. Prof. Bogdan (coordonator), *Unitatea credinței și împărțirea Duhului Sfânt*, Editura Doxologia, Iași, 2018
- Radu, Pr. prof. Univ. Dr. Dumitru Gh., *Repere morale pentru omul contemporan*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007
- Rambo, Lewis R. *Conversion: Toward a Holistic Model of Religious Change*, în *Pastoral Psychology*, Vol. 38, Nr. 1, Autumn 1989, pp. 47-61
- Robbins, Thomas, *Cults, Converts and Charisma, The Sociology on New Religious Movements*, Sage Publications, LTD, London, U. K., 1992
- Robert, Dana L., *Christian Mission: how christianity became a world religion*. Edited by Wiley-Blackwell, Oxford, UK, 2009
- Rose, Ieromonah Serafim, *Ortodoxia și religia viitorului*, Traducere din limba engleză de Mihaela Grosu, FEP -Tipografia centrală, Cartea Moldovei, Chișinău, 1995
- Roxburgh, Alan J., and Romanuk, Fred, *The missional leader: equipping your church to reach a changing world*, Published by Jossey-Bass, U.S.A., 2006
- Roxin, Daniel, *Poveștile magice ale dacilor*, Editura Geto-Dacii, Vol II, București, 2016
- Rybacki, Karin C., și Rybacki, Donald J., *O introducere în arta argumentării*, Editura Polirom, Iași, 2004
- Saliba, John A., *Perspectives of New Religious Movements*, Editor Geoffrey Chapman, Typeset by Yorkhouse Typographic Ltd., London, 1995
- Sandu, Pr. Lector Dan, *Psihologia convertirii adolescenților*, în *Analele științifice ale Universității „A. I. Cuza”*, serie nouă, Tomul II, Iași, 2002, pp. 121-129
- Savin, Ioan Gh., *Apărarea credinței, Tratat de apologetică*, Editura Anastasia, București, 1996
- Sărbătoare, Octavian, *Cartea lui Zalmolxes sau Înțeleapta Scriptură sau Noul Testament al Dacilor*, Editat ca Proprietate Publică (Public Domain), 2012
- Săvescu, Dr. Napoleon, *Noi nu suntem urmașii Romei*, Editura Intact, București,

România, 2002

- Schmemmann, Alexander, *Biserica, lume, misiune*, Traducere din limba engleză de Maria Vin eler, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2014
- Schmemmann, Iuliana, *Bucuria de a sluji. Gânduri pentru preoteasa și pentru femeia ortodoxă*, traducere din limba engleză de Mirela Scăuna, Editura Teofilia, Făgăraș, 2013
- Schonborn, Christoph, *Icoana lui Hristos*, traducere și prefață de Pr. Dr. Vasile Răducanu, Editura Anastasia, București, 1996
- Scott, John R. W., *Between Two World, The Challenge of Preaching Today*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan / Cambridge, UK, 1982
- Secretariatul de Stat pentru Culte, *State and Religions in Romania*, translated by Della L. Marcus, Editura Litera, București, 2015, pp. 15-24
- Sharma, A., *Problematizing Religious Freedom*, in *Studies in Global Justice*, vol. 9, Edited by Springer Science and Business Media B.V., 2011, pp. 217-231
- Sonea, Cristian, *Apostolat și responsabilitate, o viziune teologică asupra misiunii laicului*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2015
- Sonea, Pr. Cristian, *Lumea după Babel*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2017
- Sorescu Emilia-Maria, *Fenomenul sectant în România*, Editura Beladi, Craiova, 1999
- Sorescu, Emilia Maria, *Preliminarii la o teorie creștină a asistenței sociale*, în *Studii*, nr. 1 / 2002, Editura Mitropolia Olteniei, pp. 41-56
- Sorescu, Maria Emilia și Beril, Ion, *Asistența socială – sistem și profesie*, Editura Universitaria, Craiova, 2005
- Ștefan, Ștefan, *Teologia ortodoxă*, Editura Teofilia, Făgăraș, 2002
- Spidlik, Thomas, *Spiritualitatea și ritualul creștin, I. Manual sistematic*, Traducere și prezentare: diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1997
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul I, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul II, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul III, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul IV, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul V, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul VI, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul VII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul VIII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul IX, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul X, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XI, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XIII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XIV, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XV, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XVI, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XVII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XVIII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XIX, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XX, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXI, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXIII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXIV, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXV, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXVI, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXVII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXVIII, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXIX, E.I.M.B., București, 1996
- Stăniloaie, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Volumul XXX, E.I.M.B., București, 1996

- St niloae, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia dogmatic ortodox*, Volumul II, E.I.M.B., Bucure ti, 1997
- St niloae, Preot Acad. Prof. Dr. Dumitru, *Sfânta Treime sau La început a fost iubirea*, E.I.M.B., Bucure ti, 1993
- St niloae, Preot Prof. Acad. Dr. Dumitru, *Studii de teologie dogmatic ortodox*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1991
- St niloae, Preotul Profesor Dumitru, *Ascetica i mistica ortodox*, E.I.M.B., Bucure ti, 2002
- Stebbing, Nicolas, *Purt torii duhului. Duhovnie i duhovnici în ortodoxia româneasc de azi*, traducere de pr. Dan Sandu, Editura Deisis, Sibiu, 2005
- Stephanos, P.S., Episcop de Nazianz, *Slujiri sacerdotale i harisme în Biserica Ortodox*, traducere i prefa de Felicia Dumas. Lector preot prep. Adrian Dinu, Editura Institutul European, Ia i, 1998
- Stone, Howard W., *Using a Behavioral Methods in Pastoral Counseling*, Fortress Press, Philadelphia, U.S.A., 1980
- Sunquist, Scott W., *Understanding Christian Mission, Participation in Suffering and Glory*, Published by Baker Academic, Grand Rapids, U.S.A., 2103
- Taylor, Kathleen, *Brainwashing, The Science of Thought Control*, Oxford University Press, 2004
- Taylor, Katleen, *Sp larea creerului, știința manipul rii*, traducere din limba englez de Doina Doru, Editura Paralela 45, Pite ti, 2014
- Teodoropulos, Arhimandrit Epifanie, *Cele dou extreme: ecumenismul i stilismul*, Editura Evanghelismos, Bucure ti, 2006
- Termos, Pr. Vasilios, *Pentru o înțelegere a adolescenței*, traducere din limba greac de pr. erban Tica, Editura Sophia, Bucure ti, 2011
- Thiessen, Elmer, *The etics of Evangelism. A Philosophical Defence of Ethical Prozelytizing and Persuasion*, Paternoster, 2011
- Thomas, Norman E. (editor), *Classic Text in Mission and World Christianity*, Orbis Books, Mariknoll, New York, U.S.A., 1995
- Tia, Arhim. Teofil, *Elemente de pastoral misionar pentru o societate post-ideologic*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia 2003
- Tillich, Paul, *Mission and World History*, in *The Theology of the Christian Mission*, Edited and with an Introduction by Gerald H. Anderson, McGraw-Hill Book Company,

Inc, 1961, pp. 281-289

- Timiadis, Mitropolit Emilianos, *Preot, parohie, înnoire*, traducere de Paul Brusankowski, Editura Sophia, București, 2001
- Tofan, Pr. prof. Univ. Dr., Stelian, *Evanghelia lui Iisus. Misiunea cuvântului*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2015
- , , „ μ ” , , 2008
- Turcan, Nicolae, *Postmodernism și teologie apofatică*, Editura Limes, Florești, Cluj, 2014
- Urban, Hugh B., *New Age, Neo-Pagan and New Religious Movements, Alternative Spirituality in Contemporary America*, University of California Press, 2015
- Urzic, Mihai, *Biserica și viermii cei neadromiți*, Editura Anastasia, București, 1998
- Uspenski, Leonid, *Teologia icoanei*, Studiu introductiv și traducere Teodor Baconski, Editura Anastasia, București, 1994
- Van Engen, Charles, *Mission on the Way, Issues in the Mission Theology*, Published by Baker Books, Grand Rapids, U.S.A., 1996
- Vanca, Dumitru, *Mission or counter-mission: The Divine Liturgy „on air”*, în *Ethosul misionar al Bisericii în post-modernitate, Supliment al Revistei Altarul Reîntregirii*, vol. I, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2015, pp. 443-470
- , „ ” „ ” , , 2011
- Vernet, Jean, *Sectele*, Traducere de Cleopatra Sava, Editura Meridiane, București, 1996
- Vintilescu, Pr. Petre, *Despre poezia imnografică din cântările de ritual și cântarea bisericască*, Editura Partener, Galați, 2006
- Vittis, Arhimandrit Evsevios, *Plăcerea și durerea, Îndoita rod al simurilor, axul existențial și abuzarea lui*, Vol. I, Traducere din limba greacă: Ovidiu Lăzăr, Editura Egumenița, Galați, 2014
- Vlahos, Ierotheos, Mitropolit al Nafpaktosului, *Dogmatica empirică a Bisericii Ortodoxe Sobornicești, după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Yoannis Romanidis*, Vol. II, Traducere din limba greacă de Tatiana Petrache și Mădălina Diaconescu, Editura Doxologia, Iași, 2017
- Vlahos, Mitropolit al Nafpaktosului, Ierotheos, *Isihie și teologie. Calea temerară*

omului în Biserica Ortodox , traducere de protosinghel Teofan Munteanu, Editura Sofia, Bucure ti, 2016

- Vlahos, Mitropolit de Nafpaktos, Ierotei, *Monahismul orthodox ca viață profetic , apostolic și martiric* , Traducere de monahul Calist, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2005
- Vlahos, Metropolitan of Nafpaktos, Hierotheos, *Orthodox Spirituality*, translated by Effie Mavromichali, Published by Birth of Theotokos Monastery, Levadia, Greece, 1994
- Vliangoftis, P rintele Arsenie, *Ereziile contemporane – o adev rat amenințare -*, traducere de Ieroschimonah Ștefan Nuțescu, Editura Evanghelismos, București, 2006
- Voicu, M lina, *România religioas* , Editura Institutul European, Ia i, 2007
- Volf, Miroslav, *Eclusion and Embrace, A Theological Exploration of Identity, Otherness and Reconciliation*, Abingdon Press, Nashville, U.S.A., 1996
- Von Lilienfeld, Fairy, *Spiritualitatea monahismului timpuriu al pustiei, Culegere de studii (1962-1971)* editat de Ruth Albrecht și Franziska Muller, Traducere, note și studiu introductiv de lector dr. Picu Ocoleanu, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2006
- Walls, Andrew F., *The missionary Movement in Christian History*, Orbis Book, Maryknoll, New York, T&T Clark, Edinburgh, 2000
- Watch Tower Bible and Tract Society of Pensilvania, *Anuarul Martorilor lui Iehova, 2017*, Tip rit în Ianuarie, 2017, Made in Germany
- Watch Tower Bible and Tract Society of Pensilvania, *S aducem argumente din Scripturi*, International Bible Students Association, 1989, 2007, tip rit în 2010
- Watch Tower Bible and Tract Society of Pensilvania, *Sfintele Scripturi, Traducerea Lumii Noi*, traducere dup *New World Translation of the Holy Scriptures*, ediție englez revizuit în 1984, tip rit în Japonia, tip rit în 2016
- Weldon, John și Wilson, Dr. Clifford, *Yoga și Meditația Transcedental* , Editura Agape, F g ra , 2000
- Wilard, Aiyana K. și Norenzayan, Ara, "Spiritual but not religious": *Cognition, schizotypy and conversion in alternative beliefs*, in *Cognition Journal*, nr. 165 / 2017, pp. 137-146
- Wilson, Bryan, *The Social Dimension of Sectarianism, Sects and New Religious Movements in Contemporary Society*, Clarendon Press, Oxford, 1990

- Worthy, Jack B., (pseudonim), *The Mormon cult: a former missionary reveals the secrets of Mormon mind control*, edited by See Sharp Press, Tucson, Arizona, 2008
- Wurtz, Bruno, *New Age, Paradigma holist sau Revr jirea v rs torului*, Ediția a II-a, Editura de Vest, Timi oara, 1994
- Yannaras, Christos, *Adev rul i unitatea Bisericii*, traducere din limba francez de Daniela Cojocariu, Editura Trintas, Ia i, 2008
- , , , , , 4
9 , μ , .100, , 2008
- , μ. ,, , ,
, 1971
- Yannoulatos, Anastasie, Arhiepiscopul Tiranei i al întregii Albanii, *Misiune pe urmele lui Hristos*, traducere din limba greac de diacon dr. tefan L. Toma, Editura Andreiana, Sibiu, 2013
- Yates, Timothy, *Christian Conversion 1902-1993: James to Lewis Rambo*, in *Anvil*, Volume 15, Nr 2, Editor Jeremy Pemberton, Published by Hassall & Lucking Limited, Nottingham, UK, 1998, pp. 99-109
- Zamfir, Pr. Dr. Gheorghe, *Ortodoxie i baptism*, Editura Universitaria, Craiova, 2002
- Zeller, Benjamin E., “*But Aren’t Cults Bad?*”: *Active Learning, Productive Chaos, and Teaching New Religious Movements*, in *Teaching Theology and Religion*, Volume 18, Issue 2, April 2015, edited by John Wiley & Sons Ltd, 2015, pp. 121-132
- *** – „*Zeul toleranței*” și *descreștinarea creștinismului. O perspectiv ortodox* , Editura Christiana, Bucure ti, 2009
- *** - *Adventii tii de Ziua a aptea cred....O expunere biblic a celor 28 de puncte de doctrin* , Editura Viaț i S n tate, Bucure ti, 2009
- *** - *Biblia preacuratei i ilustrei Fecioarei Maria – Maica Domnului Iisus, Scris i alc tuit din porunca Prea Sfintei Treimi* (f.a.)
- *** - *Cartea lui Mormon, Un alt testament al lui Isus Hristos*, Publicat de Biserica lui Isus a Sfinților din Zilele din Urm , Salt Lake City, S.U.A., Transaltion of The Book of Mormon, Roumanian, Printed in Germany 2 / 2010
- *** - *Crainicii Aurorei, Relatarea lui Nabil despre primele zile ale revelației Baha`I*, Traducere din limba englez , Adunarea Spiritual Național a Baha`ilor din România, Editura Baha`I, 2014
- *** - *Cuvântul lui Dumnezeu*, Editura Ro-Emaus, Bucure ti, 2006

- *** - *Despre sfântul și marele sinod din Creta, 12-26 iunie 2016, Întrebări și răspunsuri*, Editura Basilica, București, 2017
- *** - *Kitab-I-Aqdas*, Prima ediție în limba română, 2012, Casa Universală a Dreptății, 1992, Haifa, Israel
- *** - *Martiri pentru Hristos din România, în perioada regimului comunist*, E.I.M.B., București, 2007
- *** - *Occidentali convertiți la Ortodoxie, șase ipostaze marturisitoare*, ediție îngrijită de Răzvan Codrescu, Editura Christiana, București, 2002
- *** - *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987

RESURSE ELECTRONICE

- <http://armatasalvarii.ro/ro/> accesat 18.08.2017, ora 9,46; 18.08.2017, ora 9,13
- <http://foculdacic.ro> accesat 31.10.2017, ora 16,29; 2.11.2017, ora 11,47; 2.11.2017, ora 11,30; 2.11.2017, ora 11,30; 2.11.2017, ora 11,57
- <http://miscareacharismatica.ro/> accesat 23.10.2017, ora 12,35; 23.10.2017, ora 9,27; 23.10.2017, ora 16,14; 23.10.2017, ora 15,24; 23.10.2017, ora 12,45; 23.10.2017, ora 13,37
- <http://noul-ierusalim.ro/index.html>
- <http://old.thefamilyeurope.org/ro/>, accesat 27.11.2017, ora 15,01; 23.11.2017, ora 15,15
- <http://paginauniversala.ro/>, accesat 23.03.2018, ora 15,43; 23.03.2018, ora 15,47; 23.03.2018, ora 15,53; 23.03.2018, ora 15,57; 22.03.2018, ora 14,32
- <http://ro.paganfederation.org> accesat 5.02.2018, ora 11,50; 5.02.2018, ora 11,45
- <http://rvs.ro/despre-noi>, accesat 20.08.2017, ora 16,35
- <http://uniuneabaptista.ro/despre-noi/istoric/>, accesat 16.08.2017, ora 16,08
- <http://www.adventist.ro/index/organizare/uniunea-de-conferinte/> accesat 18.08.2017, ora 11,37
- <http://www.bahai.org.ro>, accesat 28.11.2017, ora 15,16; 28.11.2017, ora 14,33; 17.04.2017, ora 12,32; 28.11.2017, ora 14,50; 28.11.2017, ora 14,54
- <http://www.culte.gov.ro>, accesat 21.08.2017, ora 17,32; 21.08.2017, ora 21,11; 4.04.2017; 8.08.2017, orele 15,49; 16.08.2017, ora 16,22, 23.08.2017, ora 20,37, 23.08.2017, ora 21,47
- <http://www.cultulpentecostal.ro/wp-content/uploads/Istoric.pdf>, accesat 28.08.2017, ora 9, 33
- http://www.inforenergetica.ro/despre_noi/istoric, accesat 10.11.2017, ora 9,21
- <http://www.mitropoliaslatiara.ro/>, accesat 19.04.2017
- <http://www.neodacii.com/content/dacia-magazin-%E2%80%93-un-deceniu-de-existen%C5%A3%C4%83-2003-%E2%80%93-2013>, accesat 31.10.2017, ora 8,28
- <http://www.patriarchateofalexandria.com/index.php?lang=en> accesat 3.06.2016, ora 14, 53
- <http://www.rve-timisoara.ro/cine-suntem>, accesat 10.05.2017, ora 13, 52

- <http://www.sahajayoga.ro>, accesat 4.12.2017, ora 13,44; 4.12.2017, ora 13.22
- <http://www.yogaesoteric.net/content.aspx?item=6202>, accesat 23.10.2017, ora 16,45
- <https://asociatiapreotilorconvertitisauldintars.wordpress.com/>, accesat 3.08.2017, ora 15.51
- <https://dexonline.ro>, accesat 11.10.2015, ora 10, 43; 10.10.2015, ora 11,02
- <https://www.davidlynchfoundation.org/>, accesat 2.12.2017, ora 19,37
- <https://www.facebook.com/VicariatulRomanMitropoliaAquilaia/>, accesat 4.05.2018, ora 14,32
- <https://www.holycouncil.org/-/mission-orthodox-church-todays-world>, accesat 23.05.2018, ora 22, 54
- <https://www.jw.org/en/jehovahs-witnesses/faq/>, accesat 23.11.2017, ora 16.02
- <https://www.mormon.org>, accesat 21.11. 2017, ora 20,19; 18.11.2017, ora 13,34; 18.11.2017, ora 14.10; 21.11.2017, ora 20,26
- <https://www.rve-timisoara.ro/despre-noi/>, accesat 16.08.2017, ora 17,02